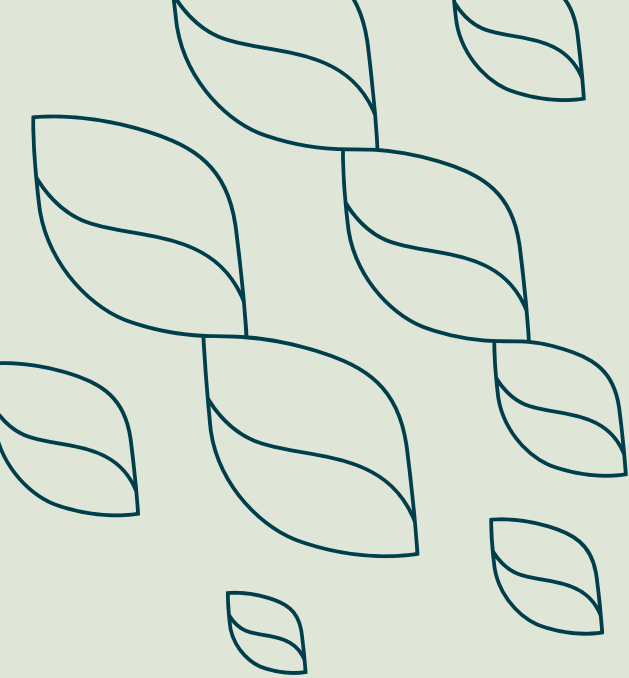

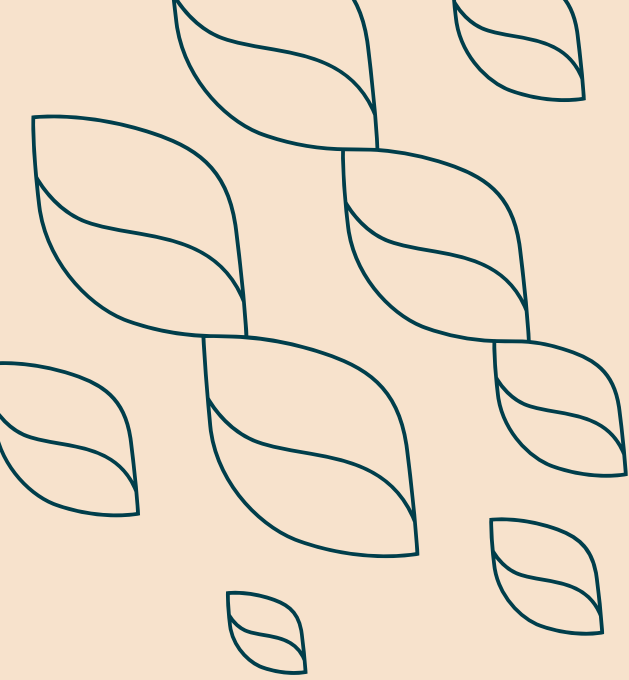
Lapsen oikeus kulttuuriin ja taiteisiin

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu
Lastenkulttuurifoorumi
Järvenpää
1.11.2022

YK:n lapsen oikeuksien sopimus pähkinäkuoressa

- Maailman ratifioituin ihmisoikeussopimus
- Laadittiin vuonna 1989
- Tuli voimaan Suomessa 1991
- YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa lasten oikeudet jaetaan kolmeen perusoikeuteen
 - Oikeus suojeluun
 - Oikeus osallistumiseen
 - Oikeus osuuteen yhteiskunnan voimavaroista
- Sopimusta raamittaa neljä yleisperiaatetta
 - Oikeus syrjimättömyyteen (2 artikla)
 - Lapsen edun ensisijaisuus (3 artikla)
 - Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla)
 - Oikeus ilmaista mielipiteensä ja tulla kuulluksi (12 artikla)
- Suomessa sopimus on saatettu voimaan lailla.

Lapsen oikeus kulttuuriin ja taiteisiin (artikla 31)

1. Sopimusvaltiot tunnustavat lapsen oikeuden lepoon ja vapaa-aikaan, hänen ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin.
2. Sopimusvaltiot kunnioittavat ja edistävät lapsen oikeutta osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään ja kannustavat sopivien ja yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoimintoihin.

Yleiskommentti nro. 17

- Valtiot ovat tunnustaneet heikosti artiklan 31 mukaiset oikeudet
- Järjestetty ja ohjattu toiminta korostuu, vapaan luovuuden tilat puuttuvat
- Eriarvoisuus on suurta vauraissakin maissa: haavoittuvassa asemassa olevat lapset rajautuvat oikeuden ulkopuolelle
- Ei ymmärretä näiden oikeuksien välttämättömyyttä lapsen kehitykselle ja muiden oikeuksien toteutumiselle.

Kulttuuri ja osallisuus

- Osallistuminen on keskeinen osa lapsen oikeutta kulttuuriin ja taiteisiin
- Komitea korostaa, että kulttuuri kumpuaa yhteisöstä, eikä keneltäkään lapselta saisi estää mahdollisuutta osallistua sen luomiseen
- Valtion tehtävä on toimia tukijana – ei toimijana!
- Järjestäytymisen lisäksi komitea on esittänyt huolensa osallistumisen kaupallistumisesta.

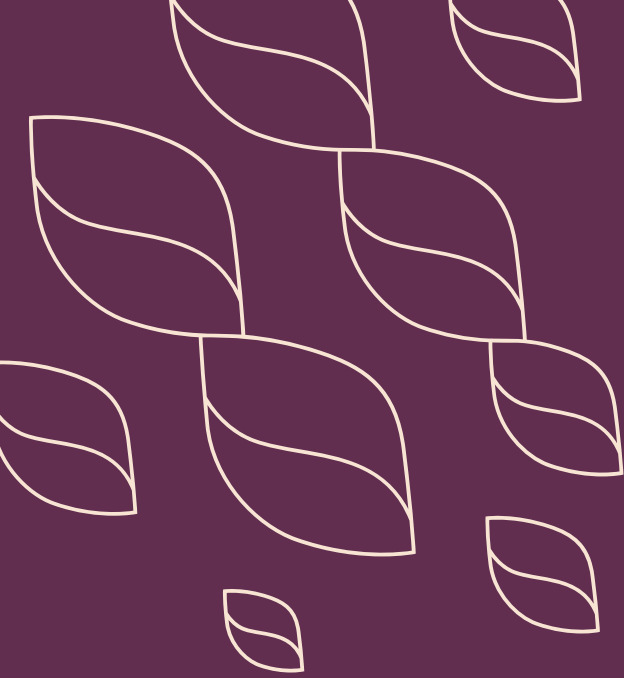
Lopuksi

- On tunnustettava lasten oikeus kulttuurielämään ja taiteisiin
- On ymmärrettävä, että oikeudella on suora vaikutus lasten hyvinvointiin, terveyteen ja kehittymiseen
- On luotava puitteet lasten ja nuorten aidolle osallistumiselle sen sijaan, että kulttuuri kaadetaan ylhäältä alas tai otetaan annettuna
- On tunnustettava, että kunnat ovat tulevaisuuden hyvinvointikuplia, joissa kansalaistoimijat poreilevat
- Hyvinvointikuplien puhaltaminen vaatii arvostusta, oikeaa asennetta, riittäviä resursseja ja ennakkololuotonta yhteistyötä – erityisesti lasten kanssa.

A person wearing a brown beanie, a tan jacket, and a grey backpack is seen from behind, looking towards a multi-story building. The image has a dark blue overlay.

Kiitos!

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN